

SELECTIE EN KONINGINNETEELT

Inleiding

Niet alleen in de veeteelt en de plantenteelt maar ook in de bijenteelt is het steeds de betrachting geweest de gewenste eigenschappen van een populatie te optimaliseren en erfelijk te bestendigen. Dit kan alleen door selectie of het uitlezen van de beste beoordeelde individuen. Door de aard van de geslachtsbepaling en het haploïd (*één stel chromosomen per cel*) van de mannelijke partner is de selectie in de bijenteelt van meer complexe aard dan bij de verschillende takken van de veeteelt. Iedere imker droomt er wel van om sterke en gezonde volken te hebben die hem een redelijk opbrengst aan honing bezorgen, zwermtraag, en zeker zachtaardig zijn. Deze eigenschappen worden bepaald door zowel erfelijke aanleg als door omgevingsfactoren. De keuze van het meest geschikte materiaal en huisvesting, en de toepassing van een gepaste bedrijfsmethode kunnen een grote bijdrage leveren tot de eisen van de imker. Verbeteren of aanpassen van de erfelijke aanleg van een bijenvolk vereist bijkomende ingrepen. Het inbrengen van één perfecte koningin is zeker niet voldoende om de volledige stand aan alle eisen te laten voldoen. Om een stand goede bijenvolken te hebben is er meer nodig maar dit is niet onoverkomelijk. Het hoort bij het bijhouden maar met dit verschil dat er meer plezier en voldoening aan te beleven is dan de gewone omgang met bijen. Om selectie teeltmateriaal te bekomen werd in de schoot van de Kon.-VIB, ten behoeve van haar leden, een 'Selectiewerkgroep' opgericht. Sinds 1992 organiseert de selectiewerkgroep elk jaar een OVERLARFPROJECT.

Wat is het overlarfproject?

Via het overlarfproject is het voor elke geïnteresseerde imker mogelijk om 1-dag verzorgde larfjes te bekomen bij een aantal overlarvers die zich daarvoor inzetten en beschikken over één of meerdere raszuivere teeltkoninginnen. (kunstmatig geïncubeerde of eilandbevuchte koninginnen)

Uw lokale overlarver

Het is de betrachting van de Selectiewerkgroep om minstens één overlarver per lokale bond vertegenwoordigd te hebben. Dit is echter een utopie. De provincie Oost-Vlaanderen (KOIV) telt slechts zes overlarvers voor de 11 lokale bonden. De Selectiewerkgroep werd, in de imkersbond Deinze, de laatste tientallen jaren vertegenwoordigd door Roger Depuydt die in 2009 de fakkel doorgegeven heeft aan de huidige vertegenwoordiger-overlarver:

Contact: André DECALUWE, Groenhove 2, 8720 WAKKEN.

- GSM: 0494/60 55 52
- Tel: 056/60 10 66
- andre.decaluwe1@telenet.be

Praktische richtlijnen

- De Selectiewerkgroep stelt, via het Honingproject, iedere overlarver in de mogelijkheid 160 larfjes gratis onder de leden te bedelen.
- Bij uw lokale overlarver kunnen van 1 juni tot 15 juli om de drie dagen aangezogen larven bekomen worden, mits minimum 6 dagen vooraf te bestellen.
- Er worden geen gebruikte teeltcellen teruggenomen, dit om de verspreiding van "Amerikaans vuilbroed" e.a. te voorkomen.
- De teeltvolken worden bij de overlarver op "Amerikaans vuilbroed" onderzocht bij het Centrum voor Onderzoek in Dierengeneeskunde en Agrochemie (CODA).

Koninginnen

De moertelers, geregistreerd bij de 'Selectiewerkgroep', werken volgens de voorschriften en controle van de Kon.-VIB 'Selectiewerkgroep'.

Volgende koninginnen zijn bij uw lokale omlarver beschikbaar:

- standbevuchte moeren aan de prijs van: 20€ .
- onbevuchte moeren aan de prijs van: 5€.

Alle aangeboden koninginnen zijn rechtstreekse afstammelingen van een eilandbevuchte (Spiekeroog) koningin. (carnica)

Voor een volledige lijst van de erkende overlarvers kan u terecht bij "Het maandblad" van de Vlaamse Imkersbond.

De praktijk

De selectiewerkgroep van de Kon.VIB gaf recent de brochure "MOEREN KWEKEN MET HET OVERLARFPROJECT" uit. De aankoop van bijkomend materieel en de beschreven methoden zijn voor sommigen nog te omslachtig. Geen nood: er zijn zeer eenvoudige methoden die door iedereen kunnen toegepast worden.

KONINGINNEKWEEK VOOR DE GEWONE IMKER (zonder teeltraam)

HET GESCHIKTE TIJDSTIP

- begin mei;
- bij een temperatuur van minimum 15°C;
- acht dagen voor de kersenbloei.

DE

UITGANGSPOSITIE

1- De keuze van het pleegvolk.

- een zeer sterk volk (2 broedkamers + honingzolder (*bijenkasten met gelijke ramen*) volledig met bijen bezet;
- eventueel aanvullen met uitlopend broed;
- een ruime voorraad aan honing en stuifmeel;
- liefst geen zwermcellen, wel speeldoppen;
- een koninginnerooster tussen de honingzolder en de broedruimte.

2- Het klaarmaken van het pleegvolk

DAG 0

op die dag halen we de bestelde larfjes af bij de overlarver.

- uit de honingzolder nemen we twee ramen weg;
- in de vrijgekomen ruimte (*in het midden van de honingzolder*) brengen we 2 ramen met open broed (*zonder de koningin*);
- we maken 2 à 3 geënte koninginnencellen, bij middel van een weinig was, vast op een prikblinke (*zie foto 1*);
- de cellen worden op één van de twee broedramen geprikt. (*zie foto 2*) De was onder de ingebrachte koninginnencellen wordt ingedrukt, dit om te beletten dat ze aan beide ramen worden vastgebouwd met beschadiging tot gevolg bij het uitnemen van de ramen;
- indien er geen dracht is, is het aangewezen te voederen.

foto 2

3- De verdere behandeling van het teeltmateriaal

DAG 3

Op die dag kan men een controle doen op het aantal aanvaarde cellen.(facultatief)

DAG 5

De koninginnencellen zijn gesloten.

DAG 9

We maken een broedaflegger.

- we brengen de twee broedramen, met de gesloten koninginnencellen en de opzittende bijen, vanuit het hoogsel in een lege romp;
- eventueel aanvullen met 1 à 2 ramen gesloten broed, met de opzittende bijen, vanuit de broedruimte (zonder de koningin);
- aanvullen met een raam stuifmeel en een raam (winter)voeding;
- boven de honingzolder brengen we een separator, in een kader met vliegopening;
- boven de separator wordt de broedaflegger geplaatst;

- de vrije ruimte opvullen met vulblokken.

Er op letten dat de vliegopening van de separator door de broedaflegger kan benut worden!!

DAG 11

De koninginnen worden geboren.
 De 1, 2 of 3 jonge koninginnen zijn nagenoeg van dezelfde leeftijd en zullen het onderling uitmaken wie van hen het volkje verder zal leiden.

DAG 21

De overlevende koningin is 10 dagen oud.
 Zij kan bevrucht zijn en reeds aan de leg. Het is echter niet uitzonderlijk dat de koningin pas verschillende dagen later aan de leg gaat.

DAG 42

Het eerste broed loopt uit.
 De aflegger heeft via de separator niet alleen van de warmte van het hoofdvolk kunnen genieten maar heeft ook de nestgeur behouden zodat deze probleemloos te verenigen zijn.

WAT MET DIT JONGE VOLKJE?
 1- verenigen met het moedervolk.

Het is aangewezen om de jonge koningin te merken voor we de volken verenigen. In een klein volkje is ze gemakkelijk te detecteren. Voor de 5 verschillende kleuren, die hierbij worden gebruikt, is er een internationale code:

jaren eindigend op 1 en 6	WIT
jaren eindigend op 2 en 7	GEEL
jaren eindigend op 3 en 8	ROOD
jaren eindigend op 4 en 9	GROEN
jaren eindigend op 0 en 5	BLAUW

- we verwijderen de oude koningin uit het volk;
- controleren op eventuele zwermcellen;
- de separator en de koninginnerooster verwijderen;
- na een drietal dagen controleren we of de koningin onder de honingkamer aan de leg is;
- we herschikken de ramen, verwijderen de bovenste romp en plaatsen de koninginnerooster onder de honingkamer.

2- De aflegger laten uitgroeien tot een volwaardig volk.

- we nemen de romp met de aflegger van boven de separator weg en plaatsen deze op een bodem op een willekeurige plaats in de hal;
- we geven het volkje geleidelijk meer ruimte door een opgewerkt raam tussen een broedraam en een voerderraam te brengen;
- BIJVOEDEREN.

Het volk laten uitgroeien tot het minimum 11 ramen (simplex) bezet.

Het is een reservevolk of een productievolk voor het volgend jaar.

We kunnen ook opteren voor de twee mogelijkheden.

3- Twee afleggers maken in 1 romp.

DAG 0

op die dag halen we de bestelde larfjes af bij de overlarver.

- uit de honingzolder nemen we twee ramen weg;
- in de vrijgekomen ruimte (*in het midden van de honingzolder*) brengen we 2 ramen met open broed (*zonder de koningin*);
- we maken 4 à 6 geënte koninginnencellen, bij middel van een weinig was, vast op een prikblieke (*zie foto 1*);
- op ieder broedraam worden 2 à 3 geënte koninginnencellen geprikt. (*zie foto 2*) De was onder de ingebrachte koninginnencellen wordt ingedrukt, dit om te beletten dat ze aan de beide ramen worden vastgebouwd met beschadiging tot gevolg bij het uitnemen van de ramen;
- indien er geen dracht is, is het aangewezen te voederen.

DAG 9

We maken een broedaflegger.

- we nemen een lege romp en verdelen deze, bij middel van een scheidingsplaat, in twee ruimten;
- we brengen in ieder deel een broedraam, met de gesloten koninginnencellen en de opzittende bijen;
- eventueel aanvullen met 1 à 2 ramen gesloten broed, met de opzittende bijen, vanuit de broedruimte (*zonder de koningin*);
- aanvullen met een raam stuifmeel en een raam (winter)voeding;
- boven de honingzolder brengen we een separator, in een kader met 2 vliegopeningen;
- boven de separator wordt de broedaflegger geplaatst;
- de vrije ruimte opvullen met vulblokken.

Verder de werkwijze volgen zoals hierboven beschreven.

Er op letten dat de vliegopeningen van de separator door de broedafleggers kunnen benut worden!!

KONINGINNEN KWEKEN MET HET OVERLARFPROJECT

Zij die er meer plezier willen aan beleven raadplegen de brochure:

[MOEREN KWEKEN MET HET OVERLARFPROJECT \(pdf\)](#)

Bevruchtungskastjes van het type Kirchner.